

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2275/2022
24.01.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца „Italdidra Srl“, Милано, Република Италија, чији је пуномоћник Миодраг Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4939/21 од 13.10.2021. године, у седници одржаној 24.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужене па се **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 4939/21 од 13.10.2021. године у ставовима првом и трећем изреке и пресуда Вишег суда у Београду П 1671/20 од 28.06.2021. године у потврђујућем делу става првог и ставу трећем изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 8.023.213,84 динара са законском затезном каматом од 18.01.2011. године до исплате и **одбија се** захтев тужиоца да се тужена обавезе да му накнади трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 274.500,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправке пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1671/20 од 28.06.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 8.023.213,84 динара са законском затезном каматом од 18.01.2011. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу којим

је тужилац тражио да се тужена обавезе да му на досуђени износ од 8.023.213,84 динара исплати законску затезну камату од 07.10.2009. године до 18.01.2011. године. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 154.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4939/21 од 13.10.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у делу става првог изреке којим је тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде имовинске штете по основу повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 8.023.213,84 динара са законском затезном каматом од 31.07.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке, тако што је одбијен тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му исплати законску затезну камату на досуђени износ од 8.023.213,84 динара за период од 18.01.2011. године до 31.07.2020. године. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену (ставова првог и трећег изреке), тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је дао одговор на ревизију са предлогом да се иста одбије, а тужена обавезе на плаћање трошкова састава одговора на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон) и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у пословном односу са привредним друштвом „Фадип“ АД Индустрија и трговина Бечеј над којим је решењем Трговинског суда у Новом Саду Ст 40/09 од 15.10.2009. године отворен стечајни поступак, који је закључен решењем Привредног суда у Новом Саду Ст 32/10 од 15.08.2019. године (правноснажно 02.09.2019. године). Поступак над стечајном масом води се пред Привредним судом у Новом Саду у предмету Ст 32/20. У току трајања стечајног поступка поверилац, овде тужилац, пријавио је своје потраживање у укупном износу од 8.030.713,84 динара, од којег износа је признато потраживање у износу од 8.023.213,84 динара, а оспорено у износу од 7.500,00 динара. Наведено потраживање је пријављено на основу пресуда због пропуштања Трговинског суда у Новом Саду П 600/09 од 02.07.2009. године, а које потраживање није намирено. Решењем Привредног суда у Новом Саду Р4 Ст 644/20 од 23.06.2020. године, усвојен је приговор предлагача овде тужиоца и утврђено да му је повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Новом Саду Ст 32/10 и дат наложено стечајном судији да предузме предузме неопходне мере и радње на начин ближе наведен у изреци овог решења. „Фадип“ АД Индустрија и трговина Бечеј након приватизације 17.08.2007. године био је у власништву страног правног лица „Металорукав“ из Руске федерације.

Када је раскинут уговор о купопродаји 06.04.2009. године, привредно друштво „Фадип“ АД Индустрија и трговина Бечеј прешло је у статус државне својине. Као такво, по отварању стечајног поступка било је у надлежности Агенције за приватизацију Републике Србије у својству стечајног управника, а ступањем на снагу Закона о изменама и допунама Закона о Агенцији за лицензирање стечајних управника 04.11.2015. године предметни стечајни поступак прешао је у надлежност Агенције за лицензирање стечајних управника Републике Србије. Акцијски фонд Републике Србије је 07.10.2009. године поседовао 912.787 акција од укупно 1.565.250 издаваоца „Фадип“ АД Бечеј.

Полазећи од утврђеног чињеничног стање, нижестепени судови су нашли да је основан тужбени захтев, оценивши да постоји објективна одговорност тужене за тражену накнаду штете на основу члана 172. Закона о облигационим односима (ЗОО) и члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року, из разлога што је стечајни дужник пословао са већинским друштвеним капиталом у време када је донета пресуда због пропуштања из јула 2009. године (према извештају Министарства привреде од 28.04.2021. године одлуком од 15.04.2009. године 45,28899% укупно регистрованога капитала пренето је на Акцијски фонд, а одлуком од 16.04.2009. године 54,40236%) и надаље, као и да је приватизација поништена (раскинут уговор о продаји капитала), због чега тужиоцу на име накнаде имовинске штете по основу повреде тог права припада износ у обиму потраживања признатог, а ненамиреног у стечајном поступку у износу од 8.023.213,84 динара.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015), странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године). Наведени правни закључак допуњен је на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, тако да у погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочнопоследичну везу, између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је

доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Наиме, иако је тужиоцу решењем Привредног суда у Новом Саду Р4 Ст 644/20 од 23.06.2020. године, усвојен је приговор предлагача овде тужиоца и утврђено да му је повређено право на суђење у разумном року, тужилац није доказао да је услед повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Новом Саду Ст 32/10 претпео имовинску штету и да је она последица неадекватног поступања органа тужене за окончање тог поступка. Тужилац није доказао да је у моменту отварања стечајног поступка над стечајним дужником у моменту покретања поступка за наплату спорног потраживања на рачуну стечајног дужника било средстава из којих би се могло исплатити тужиочево потраживање, а да му иста нису исплаћена због неправилног и незаконитог рада тужене, што би био основ одговорности за накнаду имовинске штете у овом поступку. Следом наведеног, по оцени Врховног суда, тужилац није доказао постојање узрочно-последичне везе између штете коју трпи (у висини признатог, а неисплаћеног потраживања) и неадекватног поступања суда у стечајном поступку у циљу намирања тужичевог потраживања, за коју штету изазвану повредом права на суђење у разумном року би била објективно одговорна тужена.

Имајући у виду наведено, и према налажењу овог суда Република Србија не може одговорати за комерцијална потраживања предузећа основаног на бази друштвеног или државног капитала са којим је тужилац слободном вољом ступио у комерцијални однос. У конкретном случају тужилац има ненамирено потраживање које није потраживање запосленог из радног односа према стечајном дужнику, већ комерцијално потраживање, а Република Србија нема обавезу да тужиоцу накнади материјалну штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер се одредба овог члана односи на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране стечајног дужника.

Како су преиначене нижестепене пресуде и одбијен тужбени захтев, поводом ревизије тужене, то су преиначене нижестепене пресуде и у погледу одлуке о трошковима, тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. став 1, 154. 162. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају тражени трошкови целог поступка. Висина је одмерена на име тражених и опредељених трошкова и то: за састав одговора на тужбу и једног образложеног поднеска од стране правобранилаштва по 30.000,00 динара, за приступ на три одржана рочишта по 31.500,00 динара, за састав жалбе и ревизије по 60.000,00 динара, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи.

Врховни суд је одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да нису били нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставовима другом и трећем изреке донео применом одредбе члана 165. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**